

Η ελληνική εξορυκτική βιομηχανία διαχρονικός παράγων οικονομικής ανάπτυξης

Του κ Αθανασίου Κεφάλα προέδρου του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων

Η ελληνική οικονομία παρουσιάζει αναμφίβολα σημαντικά στοιχεία ανάκαμψης από μία μακρά περίοδο ύφεσης και επίμονης υψηλής ανεργίας, όμως παραμένουν προκλήσεις σε κύριες παραμέτρους της οικονομίας που παρεμποδίζουν την γρήγορη, ισχυρή και διατηρήσιμη ανάπτυξη της καθώς και την αναδιάταξη του χρέους, με κυριότερες:

- Την επιμέρους ανισορροπία στο εμπορικό ισοζύγιο, παρ' όλη την συγκράτηση του ανοίγματος
- Τη σημαντική υστέρηση επενδύσεων
- Την απώλεια ταλέντων (Brain drain)

Ως αποτέλεσμα αυτών το ΑΕΠ μειώθηκε σημαντικά (περίπου 25%) και παραμένει καθηλωμένο σε χαμηλά επίπεδα για μεγάλο χρονικό διάστημα – με αναμικτή αύξηση στα τελευταία τρίμηνα – το χρέος παραμένει ακόμα υψηλό αλλά με ανακουφιστικά μέτρα για τα επόμενα δέκα χρόνια, ενώ η ανεργία μόλις έπεσε κάτω από το 20% και παραμένει ακόμα υψηλή για τους νέους που είναι και το δυναμικό τμήμα των εργαζομένων.

Επομένως είναι προφανές ότι η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος της χώρας.

Όμως μία τελείως διαφορετική εικόνα αναδύεται στρέφοντας την προσοχή στην ελληνική εξορυκτική βιομηχανία:

Ο ελληνικός εξορυκτικός κλάδος έδειξε αξιοθαύμαστη αντοχή στην διάρκεια της κρίσης κυρίως λόγω της δυνατότητας διαφοροποίησης τόσο στα παραγόμενα μεταλλεύματα και ορυκτά όσο και στις αγορές του. Παρατηρήθηκε στα τελευταία χρόνια μείωση εισπράξεων από μέταλλα λόγω της πτώσης των τιμών στις παγκόσμιες αγορές (π.χ. νικέλιο) και μείωση της παραγωγής λιγνίτη αλλά όμως αυτό αντισταθμίστηκε από την απόδοση του ελληνικού μαρμάρου, των βιομηχανικών ορυκτών και πρόσφατα των αδρανών υλικών. Επισημαίνουμε ότι οι εξαγωγές του κλάδου υπερβαίνουν το ένα δισεκατομμύριο ευρώ, αποτελώντας στο 2016 το 80% της αξίας των εξαγωγίμων προϊόντων του, και κατευθύνονται σε πλειάδα χωρών με κύριες την Ιταλία, Γερμανία και ΗΠΑ στις οποίες οι εξαγωγές ανέρχονται σε 180 εκατομμύρια ευρώ.

Η εξορυκτική βιομηχανία αποτελεί σημαντικό εργοδότη στην Ελλάδα, στηρίζοντας πάνω από 100.000 ποιοτικές θέσεις εργασίας κυρίως στην Ελληνική περιφέρεια και συνεχίζοντας να υποστηρίζει προγράμματα που συνδέουν την παραγωγή με την ακαδημαϊκή κοινότητα. Σημειώνεται ως παράδειγμα συμβολή στη περιφερειακή ανάπτυξη ότι ο κλάδος αποτελεί το 30% στην προστιθέμενη αξία της τοπικής οικονομίας στη Δυτική Μακεδονία και το 13% στη Στερεά Ελλάδα.

Επιπροσθέτως η εξόρυξη αποτελεί μαγνήτη ξένων επενδύσεων και επενδύει κάθε χρόνο στην τελευταία τριετία περίπου 300 εκατομμύρια ευρώ.

Συνολικά, η συνεισφορά της εξορυκτικής βιομηχανίας στο ΑΕΠ και την απασχόληση έχει παραμείνει υψηλή (5.4 δις ετησίως ή 3% του ΑΕΠ – 2.7% της συνολικής απασχόλησης) και παραμένει πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Η ελληνική εξορυκτική βιομηχανία λειτουργεί σαν μοχλός για την οικονομική ανάπτυξη οδηγούμενος από τέσσερις παράγοντες που οδήγησαν στην επιτυχημένη πορεία του μεταλλευτικού κλάδου σήμερα αποτελούν και το κλειδί για την μελλοντική του ανάπτυξη:

- **Καινοτομία:** ανάπτυξη νέων κοιτασμάτων, υλικών και εφαρμογών, έρευνα και ανάπτυξη κατά μήκος ολόκληρης της αλυσίδας αξίας και ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας – ωθούμενη κυρίως από την ανάγκη εξωστρέφειας και ανταγωνιστικότητας και πραγματοποιούμενη μέσα από έρευνα και ανάπτυξη
- **Ανθρώπινο κεφάλαιο:** συστηματική επένδυση στην εκπαίδευση (8.3 ώρες ανά εργαζόμενο για τα μέλη του ΣΜΕ), προγράμματα απασχόλησης νέων (4 από τα μέλη του ΣΜΕ) και συνεργασία με ακαδημαϊκά ιδρύματα για τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την εργασιακή αγορά και τη συγκράτηση του brain drain
- **Αξιοποίηση πόρων:** συστηματική έρευνα και επενδύσεις για τη μετατροπή πόρων σε βεβαιωμένα αποθέματα και ταυτόχρονη αξιοποίηση του πλεονεκτήματος στις μεταφορές (το οποίο σε κάποιο βαθμό πηγάζει και από το γεωγραφικό / μορφολογικό πλεονέκτημα)
- **Περιφερειακή ανάπτυξη:** λειτουργεί σαν κορυφαίος τοπικός εργοδότης και συμβάλλει στις τοπικές κοινωνίες με – μεταξύ άλλων – ανάπτυξη υποδομών

Κρίσιμοι παράγοντες επιτυχίας

Για τη συνέχιση και την ανάπτυξη αυτής της πορείας, υπάρχει μία σειρά προϋποθέσεων:

Όπως και για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα:

- Ενεργοποίηση **μηχανισμών και κινήτρων για επενδύσεις**
- Πρόσβαση σε **υποδομές** (λιμάνια κ.α.)
- **Σταθερό και δίκαιο φορολογικό περιβάλλον**
- Γρήγορες και **συνεπείς δικαστικές διαδικασίες και αποφάσεις**
- Πρόσβαση σε πόρους **χρηματοδότησης καινοτομίας και έρευνας**

Επιπλέον, συγκεκριμένα για τη μεταλλευτική δραστηριότητα:

- Η **εφαρμογή της Εθνικής Πολιτικής Ορυκτών Πόρων** με συγκεκριμένο νομικό κείμενο, χρονοδιάγραμμα και προτεραιότητες είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιώσιμη διαχείριση των ορυκτών πρώτων υλών στην Ελλάδα
- **Εκπόνηση Ειδικού Χωροταξικού για τις ΟΠΥ** – η εφαρμογή προϋποθέτει διάλογο με τις τοπικές κοινωνίες
- **Περιβαλλοντική αδειοδότηση** σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο με επαρκή στελέχωση και δυνατότητα εκτίμησης των πραγματικών επιπτώσεων του έργου
- Ενίσχυση ελεγκτικών και εγκριτικών υπηρεσιών (**Ανεξάρτητες Επιθεωρήσεις Μεταλλείων**)
- Αναβάθμιση όλων των τμημάτων και σχολών γεω-επιστημών, πληροφορικής και επαγγελματική κατάρτισης
- **Άρση εμποδίων στην πρόσβαση των κοιτασμάτων Ο.Π.Υ.**
- **Προαγωγή ομογενοποίησης προτύπων λειτουργίας όλων των εξορυκτικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης**